

Det Kgl. Kunnskapsdepartement
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Vår dato 02.10.2012
Deres dato 27.06.2012
Vår referanse HMR
Deres referanse 12/3367

HØRINGSSVAR BEHOV FOR OG ORGANISERING AV ET SYSTEM FOR ANALYSE OG FORMIDLING AV KOMPETANSEFRAMSKRIVINGER I NORGE

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) viser til brev fra KD datert 27. 06. 2012.

NHO har hatt denne saken ute på en bred høringsrunde i hele NHO-fellesskapet (NHO-sentralt, regionforeninger, landsforeninger) og oversender med dette et sammenfattet svar på de spørsmålene av særlig interesse som høringsbrevet stiller, samt våre kommentarer til den vedlagte rapporten.

Vi vil innledningsvis minne om at kapittel 3 i NHOs gjeldende kompetansepolitiske grunnlagsdokument ("Kompetanse og utdanning") er viet temaet Kvantitet og rekruttering. Her presenteres NHOs ambisjoner knyttet til dette temaet i et kort (2013) og mellomlangt (2020) perspektiv (se www.nho.no/kompetanse-og-utdanning/kompetanse-og-utdanning-article23608-56.html).

- NHO har vært pådriver for en mer målrettet og koordinert innsats for å bedre grunnlaget for dimensjonering av hele utdanningssektoren. Vi er derfor svært tilfredse med at dette ble fulgt opp i Stortingsmelding 44, og at det med denne høringen legges et grunnlag for et eventuelt videre arbeid. Det er imidlertid uklart hva som ligger i formuleringen "et system for". Vi har i dag en rekke svært kompetente organer som er i stand til å påta seg oppdrag med datafangst, analyse og formidling av resultater som ulike modeller for framskrivning av kompetansebehov kan levere.
- NHOs støtte til en styrking av arbeidet med modeller er betinget av at det samtidig skjer en kraftig styrking av det som etter vår mening er det sentrale omsetningen av gode og kvalitetssikrede data til konkrete utdannings- og studieplasser. For å hente ut effekten av tilgang på bedre data og bedre analyser, er det etter vår mening en rekke andre utfordringer som det må tas tak i. Vi vil derfor som innledning til denne høringsuttalelsen, klargjøre hva vi mener er forutsetninger for at en satsing på bedre framskrivingsdata skal være verdt investeringene.

Den regionale utfordringen

Vi dimensjonerer utdanningssystemet på ulike forvaltningsnivåer. På videregående nivå har fylkeskommunen et skoleeieransvar, og det er etablert et eget rådgivende partssammensatt organ i spørsmål knyttet til regional utvikling og dimensjonering (Y-nemnd). Våre erfaringer, slik de rapporteres fra våre representanter i nemndene, er at deres råd i for liten grad får gjennomslag. Bedre kvalitet på framskrivingsdata vil følgelig kunne få svært liten effekt, dersom de rådgivende organene ikke har autoritet og gjennomslag i de fylkeskommunale beslutningsprosessene.

Dette gjelder også for fagskolesektoren som en tertiær videreutdanning fra bestått videregående opplæring, der fylkeskommunen også er eier og forvalter. Her kompliseres dimensjoneringsarbeidet vesentlig ved at fylkeskommunen både er eier og forvalter i en sektor der det også er over 50 % private aktører. Det må finnes politiske og faglige løsninger for en fylkeskommunal samordning av satsingen på offentlige/private tilbud.

For begge disse skoleslagene kreves det også at det blir etablert ordninger som gjør det enklere for elever og studenter å bevege seg over fylkesgrenser. Arbeidsmarkedet følger ikke fylkeskommunens forvaltningsgrenser. Det er derfor nødvendig å ha regionale og nasjonale perspektiver.

NHO mener at en profesjonell og godt utbygget karriereveiledningstjeneste er et viktig instrument for en riktig dimensjonering av utdanningssektoren. Vi forutsetter derfor at det skjer en videre utbygging av de regionale partnerskapene for karriereveiledning.

Studentenes ønsker

Det er lang tradisjon for å opprette studieplasser som svar på studentenes studieønsker, og i for liten grad i dialog med hva som er de faktiske behovene i arbeidslivet. Med den beslutningsstrukturen vi har i UH-sektoren i dag, vil vi ikke ha noen garanti for at praksis endres med bedre etterspørselsdata. Det er ikke etablert organer som på en tilfredsstillende måte kan sikre dette på de ulike nivåene. Det pågående arbeidet med Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA) vil kunne være et godt instrument knyttet til den enkelte høyskole og universitet. Det er imidlertid nødvendig med en samordning regionalt og nasjonalt for at dette skal kunne bidra til et bedre fungerende kompetansemarked.

Det vil også kunne være konjunkturavhengige svingninger som gjør det nødvendig å ha beredskap for etablering av studieplasser innenfor spesielle områder både nasjonalt og internasjonalt.

Det har denne våren også oppstått problemer mht. godkjenning av nye fag både på fagskoler, universiteter og høyskoler. Det må settes inn tiltak som gir NOKUT og/eller skolene de nødvendige rammebetingelser for å forhindre at "byråkratiske" godkjenningsprosesser er årsak til at vi ikke klarer å dekke aktuelle kompetansebehov. For fagskolene er dette særlig kritisk, siden dette skoleslaget nettopp har sin styrke og egenart i det å raskt kunne svare på behov i arbeidsmarkedet.

Særlig innenfor høyskoleutdanningen har det vært et økende problem med lave gjennomføringstall. Antakelig er det et betydelig feilvalgproblem i høyere utdanning som vi må løse. Vi mener dette er et alvorlig problem både for den enkelte student, for lærestedet, og for arbeidslivet. Skal vi løse det, må vi ha mer kunnskap om hva som er problemene. I

dag finnes det nesten ikke data om grunner til at studenter slutter i påbegynt studium, og hvor de blir av.

Hvilke forutsetninger kreves for å få effekt av å investere i bedre datagrunnlag for framskriving og analyse av kompetansebehov? Nøkkelen ligger i å videreutvikle møtepunkter mellom arbeidsliv og utdanningssektoren på alle nivåer. Dette må være et grunnleggende premiss.

- NHOs kommentarer til de fem punktene med spørsmål av særlig interesse:
  1. Det er uklart hva som menes med et system for kartlegging, analyse og dialog, og våre kommentarer er ikke bundet av de forslagene om en koordinerende enhet slik de er beskrevet i rapporten. Vi mener Rapporten ikke på en fyllestgjørende måte drøfter ulike fortolkninger av et system for kompetansframskriving. De fem punktene overlapper hverandre, slik at det kan forekomme noen gjentakelser i teksten. I tråd med våre innledende kommentarer mener vi at det må legges vekt på:
    - a) Å benytte allerede eksisterende fagmiljøer til å levere det materialet som vil være nødvendig for å skape en bedre dialog om framtidige behov. Det kan etter vår mening være aktuelt å styrke enkelte fagmiljøer.
    - b) Det som vil være avgjørende for en god bruk av et bedre datagrunnlag, er kvalitetssikring og analyser av data. På et så komplisert fagområde vil tallgrunnlaget måtte gjøres til gjenstand for kritisk vurdering og analyse. Tydeliggjøring av usikkerheter, politiske dilemmaer og politiske valg vil være helt avgjørende for en god utnyttelse.
    - c) Vi mener det vil være naturlig å legge avgjørende vekt på lokal/regional analyse og anvendelse. Det er på de lavere forvaltningsnivåene at beslutninger om dimensjonering fattes. Det er derfor det kreves størst innsats og investeringer på disse nivåene.
  2. KD har det overordnede ansvaret for makrotallene og budsjettene. Det må derfor være naturlig å styrke KD med høy kompetanse på dette området. Det er dialog om de tall og analyser som legges fram, som vil være den avgjørende faktoren for å etablere et bedre fungerende kompetansemarked. Representanter fra norsk arbeidsliv vil være helt avgjørende for å skape en god dialog. Vi foreslår at de ansvarlige i KD har en referansegruppe med arbeidslivets representanter som dialogforum.

NHO anbefaler at KD, støttet av en referansegruppe, får det nasjonale, samordnende og koordinerende ansvaret for disse aktivitetene. På denne måten mener vi det blir mulig å ivareta sammenhengen mellom de overordnede politiske/budsjettmessige føringene, de faglige leveransene og den lokale/regionale dialogen.

3. Svarene på dette punktet er i stor grad gitt i de to foregående punktene. Vi mener imidlertid at det bør etableres et felles "prosjekt" med utvikling av et nasjonalt kompetansebarometer. Et slikt barometer vil være et godt egnet redskap for dialog mellom de ulike partene. Arbeidet med utvikling av et indikatorsett for et slikt barometer bør starte umiddelbart.
4. Det fremgår av punktene over at NHO ikke mener det bør etableres noen ny enhet for datainnhenting, analyse og utredning. Det bør bygges på eksisterende fagmiljøer, på en egen enhet i KDs analyseavdeling, en sentral referansegruppe med arbeidslivets parter

og organisasjoner og på lokal dialog og bedre bruk av lokale/regionale organer. Vi vil i denne sammenheng særlig peke på behovet for å styrke yrkesopplæringsnemndenes rammevilkår og mandat.

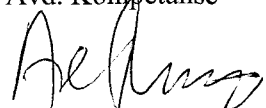
I høyere utdanning vil det være interessant å vurdere om de lokale samarbeidsrådene (RSA) som er under utvikling, vil kunne være et tilsvarende dialogorgan for dimensjonering av tilbud på de enkelte læresteder.

5. Målgruppen for dette arbeidet vil være beslutningstakere i spørsmål knyttet til dimensjonering av utdanningssektoren på alle nivåer. I tillegg vil det være viktig at det parallelt skapes en god dialog mot karriereveiledere. Her vil VOX ha en viktig rolle gjennom det koordineringsansvaret de er pålagt av Regjeringen.

Det må utarbeides formidlingsformer som er tilpasset de ulike brukergruppene, men det sentrale elementet i våre forslag er at det legges til rette for lokal dialog. Behovet for kompetanse oppstår og endres lokalt. Det er derfor viktig at det legges til rette for en kontinuerlig dialog. Med dette på plass vil tidshorisonten være en del av dialogen.

Det fremgår av vårt svar på disse punktene at vi mener de oppsatte budsjettene i den vedlagte rapporten har feil tyngdepunkt. NHO mener det er ressurser for å stimulere og utvikle den lokale dialogen som bør være den tyngste posten i budsjettet.

Vennlig hilsen
NÆRINGSIVETS HOVEDORGANISASJON
Avd. Kompetanse

Are Turmo
Avd. direktør